

การแปลบุคลาธิษฐานและปฏิรูปพจน์ในฉบับแปลภาษาไทยของ

THE ALCHEMIST¹: เปรียบเทียบบทแปลสองสำนวน

The Translation of Personification and Allusion in the Two Thai

Translated Versions of *THE ALCHEMIST*พนธกร โรจนวิทย์² และสุริยันต์ ปานเล่า³

Pontakorn Rojanawit and Suriyan Panlay

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Faculty of Liberal Arts, Thammasat University

E-mail : pontakorn.roj@gmail.com

Date Received: 01 September 2021 Date Revised: 21 January 2022

Date Accepted: 04 February 2022 Date Accepted Online: 14 February 2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งวิเคราะห์เปรียบเทียบการแปลภาษาภาพพจน์ในต้นฉบับวรรณกรรมเรื่อง *THE ALCHEMIST* และกลวิธีการถ่ายทอดภาษาภาพพจน์ในฉบับแปลภาษาไทย 2 สำนวน ได้แก่ “ขุมทรัพย์ที่ปลายฝัน” ของ ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ และ “ขุมทรัพย์สุดปลายฝัน” ของ กอบชลิและกันเกรา ซึ่งผู้เขียนได้เลือกภาพพจน์ 2 ชนิดที่พบมากที่สุดและมีความโดดเด่นในวรรณกรรมเรื่องนี้ ได้แก่ บุคลาธิษฐาน และปฏิรูปพจน์ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า บุคลาธิษฐานเป็นภาพพจน์ที่ผู้ประพันธ์มักใช้กับธรรมชาติและหัวใจของตัวเอง ส่วนปฏิรูปพจน์พบในการใช้กับบริบททางศาสนา ในส่วนของกลวิธีการแปลพบว่า ในการแปลบุคลาธิษฐาน ผู้แปลทั้งสองท่านใช้กลวิธีการแปลให้เป็นภาพพจน์เดียวกับต้นฉบับ ส่วนการแปลปฏิรูปพจน์ใช้กลวิธีการแปลให้เป็นภาพพจน์เดียวกับต้นฉบับพร้อมการอธิบายเพิ่มเติม

คำสำคัญ : ภาษาภาพพจน์ การแปล บุคลาธิษฐาน ปฏิรูปพจน์ ขุมทรัพย์ที่ปลายฝัน ขุมทรัพย์สุดปลายฝัน

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง กลวิธีการแปลโวหารภาพพจน์ในวรรณกรรมเรื่อง THE ALCHEMIST: กรณีเปรียบเทียบฉบับแปล “ขุมทรัพย์ที่ปลายฝัน” ของ ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ และ “ขุมทรัพย์สุดปลายฝัน” ของ กอบชลิและกันเกรา

² นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการแปลภาษาอังกฤษและไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Abstract

Qualitative research was done to analyze the translation of figurative language in the Brazilian author Paulo Coelho's novel *The Alchemist* (1988) by comparing translation techniques between the source text and two translations into Thai language: *Khumsap Tee Plai Fan* by Chaiwat Satha-Anand and *Khumsap Sud Plai Fan* by Korbchalee & Kankrao. Personification and allusion were two types of figurative language focused on. While the former is often used in relation to nature and emotions of protagonists, the latter is closely associated with religion. In terms of translation techniques, the Thai translators mostly used literal translation for both types of figurative language. However, for allusion, added explanation was also used as a translation technique.

Keywords: Figurative language, Translation, Personification, Allusion, *The Alchemist*.

1. บทนำ

ภาพพจน์ (figure of speech) คือ สำนวนภาษารูปแบบหนึ่ง เกิดจากการเรียบเรียงถ้อยคำด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้ผิดแผกไปจากการเรียงลำดับคำหรือความหมายของคำตามปกติ เพื่อให้เกิดภาพหรือให้ความหมายพิเศษ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2561, น. 205) ขณะที่ภาษาภาพพจน์ (figurative language) หมายถึง ภาษาที่มีความหมายไม่ตรงตัวตามตัวอักษร ทั้งนี้เพื่อให้เป็นสำนวนที่แปลกใหม่และมีพลัง หรือให้มองเห็นภาพ หรือพรรณนาโดยการเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นความคล้ายคลึงในสิ่งที่ไม่คล้ายคลึงกัน การใช้ภาษาภาพพจน์ถือเป็นกลวิธีหนึ่งที่ช่วยสร้างเสน่ห์และความงดงามของภาษาในงานวรรณกรรม เนื่องจากในงานวรรณกรรม ผู้แต่งใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของตนให้ผู้อ่านได้รับรู้ และเกิดอารมณ์คล้อยตาม การใช้ภาษาภาพพจน์ยังเป็นกลวิธีที่ช่วยให้ผู้อ่านมองเห็น “ภาพ” และเข้าถึงความรู้สึก ความคิด รวมทั้งสิ่งที่ผู้ประพันธ์ต้องการถ่ายทอดออกมาได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ภาษาภาพพจน์ยังเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม ความเชื่อ สภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตของคนในเผ่าพันธุ์และชาติต่าง ๆ อีกด้วย

ภาษาภาพพจน์ย่อมมีอยู่ในทุกภาษา ซึ่งในแต่ละภาษาอาจมีการใช้ภาษาภาพพจน์ที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันก็ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น โครงสร้างทางภาษา ประวัติศาสตร์ ศาสนา ความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณี สิ่งแวดล้อม เป็นต้น ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ภาษาภาพพจน์เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความงดงามของแต่ละภาษา หรือความสามารถทางภาษาของแต่ละชนชาติที่มีจินตนาการและความสามารถในการเล่นกับภาษาของตนเอง ซึ่งทำให้เกิดสุนทรีย์ทางภาษาและสะท้อนถึงสิ่งต่าง ๆ ในสังคมของชนชาตินั้น ๆ

การแปลภาษาภาพพจน์จึงเป็นประเด็นการแปลหนึ่งที่น่าสนใจศึกษาว่าภาษาภาพพจน์ในวัฒนธรรมต้นทางนั้น เมื่อได้รับการถ่ายทอดมาสู่วัฒนธรรมปลายทาง การเปรียบเทียบเหล่านั้นจะเทียบเคียงกับต้นฉบับ

หรือว่าแตกต่างกันบ้างหรือไม่ อย่างไร เนื่องจากการใช้ภาษาภาพพจน์ในต้นฉบับอาจเป็นการเปรียบเทียบสิ่งที่ปรากฏเฉพาะอยู่ในวัฒนธรรมของผู้เขียนและผู้อ่านภาษาต้นฉบับเท่านั้น สิ่งที่ผู้เขียนเปรียบเทียบถึงอาจมีปรากฏในวัฒนธรรมของผู้อ่านงานแปลหรือไม่ก็ได้ ดังนั้นในบางกรณี การถ่ายทอดภาษาภาพพจน์ผ่านการแปลจึงเป็นการเรียบเรียงหรือปรับให้เข้ากับวัฒนธรรมของภาษาปลายทาง มิใช่การแปลจากวัฒนธรรมต้นฉบับโดยตรง ยกเว้นในกรณีที่ภาษาภาพพจน์นั้นเป็นการเปรียบเทียบสิ่งที่ทั้งสองวัฒนธรรมมีเหมือนกัน อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ผู้แปลถ่ายทอดมาเป็นภาษาฉบับแปลนี้ จะเป็นเครื่องกำหนดความเข้าใจการเปรียบเทียบด้วยภาษาภาพพจน์ของผู้อ่านฉบับแปลไปด้วย

ในบทความวิจัยชิ้นนี้ จะกล่าวถึงการแปลภาษาภาพพจน์จาวรรณกรรมเรื่อง *THE ALCHEMIST* ของ Paulo Coelho นักเขียนร่วมสมัยชาวบราซิล ฉบับแปลจากภาษาอังกฤษ แต่เดิมเขียนเป็นภาษาโปรตุเกส วรรณกรรมชิ้นนี้ได้รับการตีพิมพ์ครั้งแรกในปี 1988 และได้รับการยกย่องว่าเป็นวรรณกรรมที่มอบแรงบันดาลใจให้แก่ผู้คนทั่วโลก ทั้งยังมีความโดดเด่นในเชิงปรัชญาและมีการใช้ภาษาภาพพจน์ปรากฏอยู่ตลอดทั้งเรื่อง และได้รับการจารึกใน Guinness Book of Records ว่าเป็นหนังสือที่ขายได้มากที่สุด ในประวัติศาสตร์ของหนังสือโปรตุเกส เมื่อปี ค.ศ. 2002 โดยมียอดจำหน่ายทั่วโลกกว่า 150 ล้านเล่ม และเป็นอันดับ 5 ใน 10 อันดับหนังสือ “ขายดีที่สุด” ของโลก เมื่อปี ค.ศ. 2012 รวมถึงเป็นหนังสือขายดีระดับนานาชาติที่ได้รับการแปลเป็นภาษาต่าง ๆ กว่า 80 ภาษาในปี ค.ศ. 2016

ในส่วนของฉบับที่แปลเป็นภาษาไทยของ *THE ALCHEMIST* มีการแปลไว้ 2 สำนัก ได้แก่ ฉบับแปล “*ขุนทรัพย์ที่ปลายฝัน*” ของ ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ และฉบับแปล “*ขุนทรัพย์สุดปลายฝัน*” ของ กอบชลีและกันเกรา เมื่อฉบับแปลมี 2 สำนักเช่นนี้ การศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการแปลภาพพจน์ที่ปรากฏตลอดทั้งเรื่องของ *THE ALCHEMIST* จึงนับว่าน่าสนใจอย่างยิ่ง

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการแปลวรรณกรรม

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการแปลวรรณกรรมของนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญ ทั้งชาวต่างประเทศและชาวไทย เช่น อิสราเอล (Israel, 1991, pp. 217-225 อ้างถึงใน วัลยา วิวัฒน์ศร, 2557, น. 79-80) เอโก้ (Eco, 1994 อ้างถึงใน วัลยา วิวัฒน์ศร, 2557, น. 84-85) สิทธา พินิจภูวดล (2537) ผ่องศรี ลือพร้อมชัย (2559) สรุปได้ว่า ในการแปลวรรณกรรม ผู้แปลควรใช้กลวิธีการแปลโดยนัยหรือการแปลความหมายเป็นหลักมากกว่าการแปลแบบตรงตัว เพราะจะเป็นการรักษาความหมายเดิม และรักษารสของ ความหมายเดิมได้มาก อีกทั้งผู้อ่านก็จะเกิดความรู้สึกว่า ได้รับความหมายและอารมณ์สเท่าเทียมกับผู้อ่านที่อ่าน บทประพันธ์ต้นฉบับ จนอาจลืมไปเลยว่าตนเองกำลังอ่านวรรณกรรมแปลอยู่ หากเป็นเช่นนี้ก็เท่ากับว่า ผู้แปลประสบความสำเร็จในการแปลงานวรรณกรรมอย่างแท้จริงนั้น สิ่งหนึ่งที่ผู้แปลพึงตระหนักคือ การให้เกียรติ การเคารพต่อเจตนารมณ์ของผู้เขียนต้นฉบับและถ่ายทอดบทแปลออกมาอย่างเที่ยงตรง โดยไม่ แต่งเติม ตัดทอน หรือดัดแปลงข้อความในต้นฉบับโดยไม่ได้รับอนุญาตประสงค์หรือขอบเขตในการแปลของตนไว้ให้ชัดเจน อย่างไรก็ตาม ในการแปลงานวรรณกรรมการยึดติดอยู่กับต้นฉบับอย่างเคร่งครัดอาจจะทำให้

ได้บทแปลที่ไม่ดีนัก ผู้แปลจึงต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วย เช่น ความคิดที่รวบรวมอยู่ในต้นฉบับ และบริบทของข้อความนั้น ๆ

อย่างไรก็ดี ถึงแม้ว่าการแปลงานเขียนบางประเภทจะมุ่งเน้นที่ความเชื่อตรงในการถ่ายทอดความหมาย แต่การแปลงานวรรณกรรมนั้นสุนทรียะของบทแปลในภาษาเป้าหมายก็เป็นสิ่งสำคัญไม่แพ้กัน การแปลตรงตัวและแปลเอาความนั้นมิได้หมายถึงการแปลสองชนิดที่แยกจากกันโดยเด็ดขาด ผู้แปลอาศัยศิลปะซึ่งได้มาจากการประสบการณ์และการฝึกฝนในการตัดสินใจว่าเมื่อใดจะแปลตรงตัวและเมื่อใดจึงจะแปลเอาความ ทั้งยังต้องอาศัยหลักเกณฑ์อื่น ๆ มาช่วยพิจารณา อันได้แก่ ความมุ่งหมายเดิมของผู้เขียนต้นฉบับ โดยพยายามที่จะถ่ายทอดความหมายของวรรณกรรมต้นฉบับมาเป็นวรรณกรรมแปลให้ใกล้เคียงที่สุดทั้งในด้าน การสื่อความหมาย สาระ แก่นเรื่อง น้ำเสียง อารมณ์ บรรยากาศของเรื่อง และผลที่จะเกิดกับผู้อ่าน (Chalerm Sri Chantasingh, 2012, น. 3, 40)

2.1 แนวคิดและประเภทของภาษาภาพพจน์

2.1.1 แนวคิดของภาษาภาพพจน์

คำว่า “ภาษาภาพพจน์” เป็นศัพท์บัญญัติมาจากคำว่า “figurative language” ขณะที่คำว่า “ภาพพจน์” เป็นศัพท์บัญญัติมาจากคำว่า “figure of speech” ในบทความวิจัยนี้จะใช้ทั้งคำว่า “ภาษาภาพพจน์” (figurative language) และคำว่า “ภาพพจน์” (figure of speech) ตามการบัญญัติศัพท์ของสำนักงานราชบัณฑิตยสภา ใน “พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม ฉบับราชบัณฑิตยสภา (แก้ไขเพิ่มเติม) พิมพ์ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2561 โดยให้ความหมายของคำว่า “ภาษาภาพพจน์” เอาไว้ว่า “ภาษาภาพพจน์ (figurative language) หมายถึง ภาษาที่มีความหมายไม่ตรงตาม ตัวอักษร” ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นสำนวนที่แปลกใหม่และมีพลัง หรือให้มองเห็นภาพ หรือพรรณนาโดยการเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นความคล้ายคลึงในสิ่งที่ไม่คล้ายคลึงกัน ภาษาภาพพจน์คือ ข้อเขียนที่นำเอาภาพพจน์อย่างเดียวหรือหลายอย่างมาใช้

2.1.2 ประเภทของภาษาภาพพจน์

ในบทความวิจัยชิ้นนี้ จะศึกษาเฉพาะภาพพจน์เปรียบเทียบ (trope) ซึ่งเป็นภาพพจน์ที่พบมากในวรรณกรรมต้นฉบับเรื่อง *THE ALCHEMIST* และในฉบับแปลเรื่อง “*ซุมทรัพย์ที่ปลายฝัน*” และ “*ซุมทรัพย์สุดปลายฝัน*” โดยยึดการจำแนกลักษณะของภาพพจน์จาก นิตยา แก้วคัลณา (2556) และยึดคำนิยามของภาพพจน์ชนิดต่าง ๆ จากพจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมอังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2545) พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2552) และพจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม ฉบับราชบัณฑิตยสภา (2561)

นิตยา แก้วคัลณา (2556, น. 54-64) กล่าวว่า ภาพพจน์เปรียบเทียบเป็นการใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงภาพและสื่อความโดยวิธีการเปลี่ยนแปลงความหมายพื้นฐานของคำ อาจจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะคือ ภาพพจน์เปรียบเทียบที่เกิดจากความคล้ายคลึง และภาพพจน์เปรียบเทียบที่เกิดจากความแตกต่าง

ในบทความวิจัยชิ้นนี้ได้เลือกศึกษาภาพพจน์เปรียบเทียบที่เกิดจากความคล้ายคลึง ซึ่งมีจำนวน 8 ประเภท ได้แก่ อุปมา (simile) อุปลักษณ์ (metaphor) อติพจน์ (hyperbole) บุคลาธิษฐาน (personification) สมมุติภาวะ (apostrophe) นามนัย (metonymy) สัมพจน์ (synecdoche) และ ปฏิรูปพจน์ (allusion) ซึ่งในบทความนี้จะกล่าวถึงภาพพจน์ 2 ชนิด ได้แก่ บุคลาธิษฐานและปฏิรูปพจน์ ซึ่งมีคำจำกัดความ ดังนี้

บุคลาธิษฐาน (personification) เป็นการเปรียบเทียบที่มีพื้นฐานมาจากอุปมาและอุปลักษณ์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2545, น. 325) คือ การสมมุติสิ่งไม่มีชีวิต ความคิด นามธรรม หรือสัตว์ให้มีสติปัญญา อารมณ์ หรือกิริยาอาการเยี่ยงมนุษย์

ปฏิรูปพจน์ (allusion) คือ การกล่าวถึงเรื่องอื่นนอกเรื่องที่ยื่น เช่น กล่าวถึงบุคคล เหตุการณ์ นิทาน หรือวรรณกรรมอื่น ๆ ตัวอย่างการอ้างถึงในเรื่อง *The Merchant of Venice* (ค.ศ. 1596/1597) ของวิลเลียม เชกสเปียร์ คือ อ้างถึง Daniel บุคคลผู้ฉลาดและยุติธรรมในคัมภีร์ไบเบิลว่า

A Daniel come to judgement! Yea, a Daniel!

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการแปลภาษาภาพพจน์

นิวมาร์ค (Newmark, 1988, p. 112) กล่าวว่า ภาพพจน์ในงานวรรณกรรมเป็นภาพพจน์ที่ผู้เขียนต้นฉบับสร้างขึ้นหรือยกมาจากนักเขียนผู้อื่น ประกอบไปด้วยข้อความสำคัญที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ บุคลิกลักษณะเฉพาะตัวของผู้เขียน มุมมองชีวิตของเขา และอาจข้องเกี่ยวกับวัฒนธรรมไม่มากนักน้อย อีกทั้งยังช่วยเพิ่มอรรถรสให้กับภาษาปลายทาง ดังนั้นจึงควรแปลอย่างตรงตัว ไม่ว่าภาพพจน์นั้นจะเป็นที่เข้าใจได้ สากล มีวัฒนธรรมแฝง หรือเป็นภาพพจน์ที่ผู้เขียนใช้เฉพาะงานชิ้นนั้น อย่างไรก็ตาม ในเรื่องของภาพพจน์ที่มีวัฒนธรรมแฝง นิวมาร์ค ได้ให้ทางเลือกว่า หากผู้แปลมองว่าภาพพจน์นั้นสร้างความคลุมเครือไม่ชัดเจน หรือไม่สำคัญมาก ผู้แปลอาจจะแปลภาพพจน์นั้นด้วย การอธิบายหรือให้ความหมายแทน และนิวมาร์ค (p. 108-111) ได้เสนอแนวทางการแปลภาษาภาพพจน์ไว้ ดังนี้

1. ถอดความภาษาภาพพจน์ในต้นฉบับ ให้มีภาษาภาพพจน์เหมือนกับภาษาภาพพจน์ในภาษาฉบับแปล
2. เลือกใช้ถ้อยคำที่มีภาษาภาพพจน์คล้ายกับภาษาภาพพจน์ในภาษาต้นฉบับ โดยที่ไม่ขัดกับวัฒนธรรมของภาษาในฉบับแปล
3. ใช้อุปมา (simile) ในการเปรียบเทียบแทนอุปลักษณ์ (metaphor) เพื่อให้มองเห็นภาพพจน์ได้ชัดเจน เพราะผู้อ่านฉบับแปลจะสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายกว่า
4. เพิ่มคำที่แสดงความหมายนัยประหวัดของภาษาฉบับแปล
5. ใช้ถ้อยคำอื่นที่มีความหมายโดยนัยคล้ายกับภาษาภาพพจน์ในต้นฉบับ
6. ตัดคำภาษาภาพพจน์ทิ้ง หากไม่สามารถหาความหมายที่ถูกต้องหรือเทียบเคียงกับภาษาภาพพจน์ตามต้นฉบับนั้นได้ และภาษาภาพพจน์นั้นไม่มีความสำคัญพอที่จะทำให้เนื้อหาสาระของเรื่องผิดเพี้ยนหรือบิดเบือนไป

7. ใช้ถ้อยคำตามภาษาภาพพจน์เดิม แต่เพิ่มเติมความหมายโดยนัยของภาษาภาพพจน์นั้นเข้าไปด้วย

โนว์เลส และ มูน (Knowles & Moon, 2006, pp. 89-94) กล่าวว่า อาจมีภาษาภาพพจน์ที่เหมือนกันในภาษาต้นฉบับและภาษาปลายทาง แต่บางครั้งก็อาจมีความแตกต่างในด้านความถี่หรือแบบแผนในการใช้ ดังนั้น ผู้แปลจึงอาจเลือกใช้วิธีการแปลโดยใช้คำในรูปแบบที่แตกต่างไป บางครั้งภาษาภาพพจน์ไม่สามารถแปลเป็นภาษาอื่นได้โดยตรง แม้ว่าอาจมีภาษาภาพพจน์ที่คล้ายคลึงกัน และมีความหมายโดยนัยเหมือนกัน หรือในบางครั้งก็อาจไม่มีภาษาภาพพจน์ที่แทนกันได้ ดังนั้นวิธีการแปลที่ดีที่สุดคือ การแปลโดยไม่ใช้ภาษาภาพพจน์ อย่างไรก็ตาม ในการแปลบทความที่ไม่ใช่วรรณกรรมหรือวรรณคดี ผู้แปลต้องรักษาสมดุลของลีลาการเขียนของภาษาต้นฉบับเอาไว้ และต้องหลีกเลี่ยงการแปลคำต่อคำ แต่ถ้าหากเป็นการแปลด้านวรรณกรรมหรือวรรณคดีนั้น ผู้แปลมักยึดถือว่าการใช้ภาษาภาพพจน์ในฉบับแปลเพื่อให้บทวนเทียบเท่ากับต้นฉบับนั้นเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อเป็นการรักษา “ภาษาภาพพจน์” ของตัวบท ซึ่งดีกว่าการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียง หรือการแปลโดยไม่ใช้ภาษาภาพพจน์

ในส่วนของนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญชาวไทยมีผู้ให้แนวคิดและทฤษฎีการแปลภาษาภาพพจน์ไว้ดังนี้

เชวง จันทร์เขตต์ (2528, น. 143-144) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการแปลภาษาภาพพจน์ไว้ว่า “การที่ผู้แปลจะเลือกแปลอุปมาอุปไมยในรูปแบบใดนั้น ต้องคำนึงถึงประโยชน์ของอุปมาอุปไมยเป็นหลัก หากเป็นการแปลเพื่อนันทประโยชน์ควรใช้วิธีการแปลแบบถอดความตรงตัว ถ้าเป็นการแปลเพื่อสารประโยชน์ควรใช้การแปลแบบเอาใจความเป็นหลัก และถ้าเป็นการแปลเพื่ออาณานิคมควรใช้วิธีการสร้างคำขึ้นมาใหม่”

วัลยา วิวัฒน์ศร (2547, น. 142-143) ให้แนวคิดว่า การแปลภาษาภาพพจน์เป็นข้อมูลทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่ต้องคงไว้ในฉบับแปลและหาวิธีถ่ายทอดให้ผู้อ่านฉบับแปลเข้าใจ เนื่องจากการแปลวรรณกรรมต่างประเทศเกิดขึ้นเพราะผู้แปลประสงค์ให้ผู้อ่านได้เรียนรู้วรรณคดี ศิลปะ เรื่องราว และวัฒนธรรมของชนชาติภาษาต้นฉบับ การใช้ภาษาภาพพจน์ถือเป็นลีลาของผู้ประพันธ์ที่ผู้แปลไม่มีสิทธิ์บิดเบือนหรือลบทิ้งไปแม้เพียงบางส่วน ภาษาภาพพจน์แม้เป็นข้อความเพียงไม่กี่บรรทัด แต่สามารถสร้างภาพที่ชวนความหมายเอาไว้มากมาย การแปลที่สามารถสร้างภาพพจน์แบบเดียวกันกับต้นฉบับย่อมทำให้ตัวบทฉบับแปลมีความลุ่มลึกในระดับเดียวกันกับตัวบทต้นฉบับได้ สอดคล้องกับ สัญฉวี สายบัว (2543, น. 43) ที่ให้ข้อคิดว่า ผู้เขียนต้นฉบับมีจุดประสงค์ในการใช้ภาษาภาพพจน์แตกต่างกันออกไป ดังนั้น ผู้แปลจึงมีหน้าที่วิเคราะห์ต้นฉบับเพื่อให้ทราบถึงจุดประสงค์ของการใช้ภาษาภาพพจน์นั้นให้ได้ เนื่องจากจุดประสงค์ของภาษาภาพพจน์ในต้นฉบับนั้นเป็นตัวกำหนดบทบาทและหน้าที่ของโวหารในข้อความนั้น ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อให้ผู้อ่านได้รับทราบ

2.3 วรรณกรรมต้นฉบับเรื่อง *THE ALCHEMIST*

THE ALCHEMIST เป็นวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงโด่งดังระดับโลกว่าด้วยการเดินทางเพื่อค้นหาความหมายของชีวิตและการเติบโตทางจิตวิญญาณ วรรณกรรมเล่มนี้เป็นผลงานเล่มที่สองในอาชีพนักเขียนของ Paulo Coelho ซึ่งเขียนขึ้นในปี 1987 วรรณกรรมเล่มนี้กลายเป็นปรากฏการณ์ว่าเป็นหนังสือที่ได้รับการแปลมากที่สุดในโลก ปัจจุบันมียอดขายมากกว่า 65 ล้านเล่มในอย่างน้อย 59 ภาษา

THE ALCHEMIST เป็นเรื่องราวของซานติเอโก เด็กหนุ่มเลี้ยงแกะคนหนึ่ง ที่อาศัยอยู่ในประเทศสเปน เมื่อเด็กหนุ่มเกิดความฝันประหลาดติดต่อกันถึงสองครั้ง เขาจึงเริ่มออกเดินทางไปยังอียิปต์ เพื่อตามหาขุมทรัพย์ตามคำบอกเล่าจากความฝัน ระหว่างการเดินทาง เขาได้นำความฝันไปให้หญิงแก่ผู้ทำอาชีพทำนายฝันแปล เธอบอกกับเขาว่าเขามีขุมทรัพย์อยู่ที่พีระมิด และเขาก็ควรออกไปค้นหาขุมทรัพย์ของเขา เด็กหนุ่มเป็นกังวล เพราะเขาว่าการเดินทางไปพีระมิดนั้นแสนยากลำบาก จนกระทั่งวันหนึ่งเขาได้พบกับชายชราผู้หนึ่งผู้มอบความเชื่อมั่นและทำให้เขากล้าออกเดินทาง去寻找ขุมทรัพย์

ในการเดินทางเพื่อไปให้ถึงพีระมิดของเด็กหนุ่มนั้นล้วนเต็มไปด้วยอุปสรรคและการทดสอบมากมาย แต่ด้วยความเชื่อมั่นทำให้เขายังคงเดินทางต่อไปให้ถึงปลายฝัน ระหว่างการเดินทางเด็กหนุ่มได้หัดเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่ได้ผ่านเข้ามา ในชีวิตและไม่ลืมที่จะหันกลับไปเรียนรู้กับสิ่งเก่า ๆ ที่เคยผ่านพบมาเช่นกัน

การเดินทางของเขาในช่วงปลายทาง เขาได้พบกับนักเล่นแร่แปรธาตุผู้ซึ่งช่วยให้เขารู้จักฟังหัวใจตัวเอง รู้จักนำทุกสิ่งทุกอย่างที่ผ่านเข้ามาในชีวิตของเขามาผันแปรเปลี่ยนเป็นพลังให้เขามีแรงในการเดินทางต่อไป แม้ว่าจะต้องเจอกับอุปสรรคที่ยากเข็ดหลั่งเพียงใดก็ตาม และแล้วเขาก็สามารถเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทางของความฝันและค้นพบขุมทรัพย์ของเขาได้สำเร็จ

เรื่องราวการเดินทางของซานติเอโกได้รับการบอกเล่าโดยใช้ภาพพจน์บุคลาธิษฐานเป็นหลัก เพราะตลอดทั้งเรื่อง เด็กหนุ่มได้สนทนากับธรรมชาติรอบกายและหัวใจของตนเองเพื่อฟันฝ่าเดินทางไปสู่จุดหมาย นอกจากนี้การเดินทางของเขาก็เกี่ยวเนื่องกับความศรัทธาทางศาสนาและตำนาน จึงพบการใช้บุคลาธิษฐานตลอดทั้งเรื่องบรรยายการเดินทางของเขาเช่นกัน

3. วิธีวิจัย

ในการศึกษาวิธีการแปลภาษาพจน์ในวรรณกรรมต้นฉบับเรื่อง *THE ALCHEMIST* เปรียบเทียบกับฉบับแปล “*ขุมทรัพย์ที่ปลายฝัน*” ของ ชัยวัฒน์ สดอานันท์ กับ “*ขุมทรัพย์สุดปลายฝัน*” ของกอบชลีและกันเกรา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้แก่ ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการแปลวรรณกรรม ศึกษาคานิยามและประเภทของภาษาภาพพจน์ ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการแปลภาษาภาพพจน์ และศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการแปลภาษาภาพพจน์ของนักวิชาการทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยขั้นตอน 7 ขั้นตอน ได้แก่ 3.1.1 อ่านต้นฉบับภาษาอังกฤษโดยการอ่านครั้งแรกเพื่อให้เข้าใจเนื้อเรื่องโดยรวม และอ่านครั้งที่สองเพื่อให้เข้าใจเนื้อหาและความหมาย

ของต้นฉบับ 3.1.2 ตรวจสอบภาษาภาพพจน์ที่ปรากฏในต้นฉบับ โดยยึดคํานิยามของสำนักงานราชบัณฑิตย-
สภา 3.1.3 อ่านฉบับแปลแต่ละฉบับ โดยการอ่านครั้งแรกเพื่อให้เข้าใจเนื้อเรื่องโดยรวม และอ่านครั้งที่สอง
อย่างละเอียดเพื่อให้เข้าใจเนื้อหาและความหมายของฉบับแปล 3.1.4 ตรวจสอบภาษาภาพพจน์ที่ปรากฏใน
ฉบับแปลแต่ละฉบับโดยยึดการจําแนกภาพพจน์เปรียบเทียบชนิดต่าง ๆ จาก นิตยา แก้วคัลณา (2556) 3.1.5
เปรียบเทียบภาษาภาพพจน์ที่ปรากฏในต้นฉบับและฉบับแปลแต่ละฉบับ โดยเปรียบเทียบกับภาษาภาพพจน์
ที่พบในต้นฉบับ 3.1.6 รวบรวมข้อมูลและบริบทที่เกี่ยวกับภาษาภาพพจน์ทั้งในต้นฉบับและฉบับแปลแต่ละ
ฉบับ 3.1.7 เก็บข้อมูลการแปลภาษาภาพพจน์ของฉบับแปลแต่ละฉบับ 3.1.8 เปรียบเทียบการแปลภาษา
ภาพพจน์ของฉบับแปลแต่ละฉบับ

3.2 การแบ่งประเภทข้อมูล ผู้วิจัยจัดแบ่งประเภทข้อมูลภาพพจน์ที่พบออกเป็น 8 ประเภทตาม
คำจำกัดความของการจําแนกภาพพจน์เปรียบเทียบจาก นิตยา แก้วคัลณา (2556)

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เปรียบเทียบการแปลภาษาภาพพจน์ที่
ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ ใช้ในฉบับแปลเรื่อง “*ขุมทรัพย์ที่ปลายฝัน*” กับที่ กอบชลิและกันเกรา ใช้ในฉบับแปล
เรื่อง “*ขุมทรัพย์สุดปลายฝัน*” กับวรรณกรรมต้นฉบับเรื่อง *THE ALCHEMIST*

3.4 ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์มาสรุป และอภิปรายผลการศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการแปลภาษา
ภาพพจน์ในวรรณกรรมฉบับแปลเรื่อง “*ขุมทรัพย์ที่ปลายฝัน*” กับ “*ขุมทรัพย์สุดปลายฝัน*” รวมทั้งให้
ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

4. การแปลภาษาภาพพจน์ที่พบในวรรณกรรมต้นฉบับเรื่อง *THE ALCHEMIST*

จากการศึกษาการใช้ภาษาภาพพจน์เปรียบเทียบ ทั้งในวรรณกรรมต้นฉบับเรื่อง *THE ALCHEMIST*
และในฉบับแปลเรื่อง “*ขุมทรัพย์ที่ปลายฝัน*” กับ “*ขุมทรัพย์สุดปลายฝัน*” ผู้เขียนพบว่ามีการใช้ภาษา
ภาพพจน์เปรียบเทียบที่เกิดจากความคล้ายคลึง ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ จำนวน 6 ประเภท
ได้แก่ อุปมา (simile) อุปลักษณ์ (metaphor) อติพจน์ (hyperbole) บุคลาธิษฐาน (personification)
สมมุติภาวะ (apostrophe) และปฏิรูปพจน์ (allusion) โดยการใช้ภาษาภาพพจน์เปรียบเทียบที่เกิดจากความ
คล้ายคลึงที่พบการใช้บ่อยมาก ได้แก่ นามนัย (metonymy) และสัณพจน์ (synecdoche) ดังแสดงในตาราง
ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ร้อยละของการใช้ภาษาภาพพจน์เปรียบเทียบที่เกิดจากความคล้ายคลึงเปรียบเทียบต้นฉบับ THE ALCHEMIST กับฉบับแปล “ขุมทรัพย์ที่ปลายฝัน” และ “ขุมทรัพย์สุดปลายฝัน”

ประเภทของ ภาพพจน์เปรียบเทียบ	THE ALCHEMIST		ขุมทรัพย์ที่ปลายฝัน		ขุมทรัพย์สุดปลายฝัน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. อุปมา (simile)	44	17.19	44	17.39	43	17.13
2. อุปลักษณ์ (metaphor)	16	6.25	13	5.14	13	5.18
3. อติพจน์ (hyperbole)	6	2.34	6	2.37	6	2.39
4. บุคลาธิษฐาน (personification)	126	49.22	126	49.8	123	49
5. สมมุติภาวะ (apostrophe)	8	3.13	8	3.16	7	2.79
6. ปกิริรูปพจน์ (allusion)	56	21.88	56	22.13	56	22.31
รวม	256	100	253	100	251	100

จากตารางที่ 1 ซึ่งเป็นการประมวลข้อมูลของภาพพจน์ที่ผู้วิจัยรวบรวมมาได้ จะเห็นว่า การใช้ภาษาภาพพจน์เปรียบเทียบที่เกิดจากความคล้ายคลึงที่ใช้มากที่สุด คือ บุคลาธิษฐาน (personification) โดยมีความถี่ที่ผู้วิจัยพบถึง 49.22% (126 แห่ง) รองลงมาคือ ปกิริรูปพจน์ (allusion) 21.88% (56 แห่ง) จึงทำให้เห็นว่าภาษาภาพพจน์ที่ใช้มากเป็นอันดับต้น ๆ ได้แก่ บุคลาธิษฐาน และปกิริรูปพจน์ ประกอบกับเมื่อศึกษากลวิธีการแปลที่ใช้ถ่ายทอดภาษาภาพพจน์ทั้งสองชนิดนี้ พบว่า มีการใช้กลวิธีการแปล 2 กลวิธี ได้แก่ การแปลให้เป็นภาพพจน์เดียวกับต้นฉบับ และการแปลให้เป็นภาพพจน์เดียวกับต้นฉบับพร้อมการอธิบายเพิ่มเติม โดยกลวิธีการแปลให้เป็นภาพพจน์เดียวกับต้นฉบับพร้อมการอธิบายเพิ่มเติมนั้น พบเฉพาะในการแปลภาพพจน์ประเภทปกิริรูปพจน์ ในตารางที่ 2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ร้อยละของกลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์เปรียบเทียบที่เกิดจากความคล้ายคลึงเปรียบเทียบ “ขุมทรัพย์ที่ปลายฝัน” และ “ขุมทรัพย์สุดปลายฝัน”

กลวิธีการแปล	ขุมทรัพย์ที่ปลายฝัน		ขุมทรัพย์สุดปลายฝัน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การแปลให้เป็นภาพพจน์เดียวกับต้นฉบับ	235	91.8	231	90.23
2. การแปลให้เป็นภาพพจน์เดียวกับต้นฉบับพร้อมการอธิบายเพิ่มเติม	18	7.03	18	7.03
3. การแปลโดยใช้ภาพพจน์ที่แตกต่างจากต้นฉบับ	3	1.17	3	1.17
4. การละไม่แปล	0	0	4	1.56
รวม	256	100	256	100

ฝัน ขุมทรัพย์สุดปลายฝัน

4.1 การแปลภาษาภาพพจน์ประเภทบุคคลาธิฐาน

ภาษาภาพพจน์ประเภทบุคคลาธิฐาน ผู้เขียนใช้ในการสรรสร้างให้ธรรมชาติรอบตัวล้วนได้ตอบกับมนุษย์ได้ ทั้งควบคุมชีวิต เสนอแนะแนวทางแก้ปัญหา และกระตุ้นเตือนภัยที่อาจมาถึงในอนาคต ธรรมชาติเหล่านี้ ได้แก่ จักรวาล ทะเลทราย สายลม ดวงอาทิตย์ นอกจากผู้เขียนจะใช้บุคคลาธิฐานในการใส่เข้ากับกริยาของมนุษย์ลงในธรรมชาติแล้ว ผู้เขียนยังใช้บุคคลาธิฐานกับหัวใจของมนุษย์ด้วย กล่าวคือ ในวรรณกรรมต้นฉบับ *THE ALCHEMIST* ตัวละครซานติอาโก หรือเด็กหนุ่ม (the boy) สนทนาได้ตอบกับหัวใจของตนเองเมื่อเขาประสบปัญหา หรือหัวใจสามารถบอกแก่เขาได้ว่าหัวใจกลัวความผิดหวังและเภทภัยต่าง ๆ ในการแปลภาษาภาพพจน์ประเภทบุคคลาธิฐาน ผู้แปลทั้งสองฉบับใช้กลวิธีการแปลให้เป็นภาพพจน์เดียวกับต้นฉบับ ในตัวอย่างที่จะนำเสนอต่อไป

อนึ่ง การนำเสนอข้อมูลต้นฉบับและบทแปลเปรียบเทียบ SL หมายถึง Source Language หรือ ภาษาต้นฉบับในที่นี้คือข้อความที่ยกมาจากรรณกรรมต้นฉบับ *THE ALCHEMIST* ส่วน TL1 หมายถึง Target Language 1 หรือภาษาฉบับแปลที่ 1 ในที่นี้คือข้อความที่ยกมาจาก “*ชุมทรัพย์ที่ปลายฝัน*” ซึ่งแปลโดย ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ และ TL2 หมายถึง Target Language 2 หรือ ภาษาฉบับแปลที่ 2 ในที่นี้คือข้อความที่ยกมาจาก “*ชุมทรัพย์สุดปลายฝัน*” ซึ่งแปลโดย กอบชลีและกันเกรา

ตัวอย่างที่ 1 ภาพพจน์บุคคลาธิฐานเพื่อนำเสนอว่าธรรมชาติ (จักรวาล) เสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาให้มนุษย์

SL: And, when you want something, *all the universe conspires in helping you to achieve it.* (p. 21)

TL1: และเมื่อเจ้าปรารถนาสิ่งใด *จักรวาลทั้งมวลจะร่วมกันช่วยให้เจ้าบรรลุถึงสิ่งที่ปรารถนา*
(น. 18-19)

TL2: และเมื่อเธออยากได้อะไรสักอย่าง ทว่าทั้ง ‘จักรวาล’ *จะดลบันดาลให้เธอสมปรารถนา*
(น. 38)

จากตัวอย่างที่ 1 ซึ่งนับว่าเป็นหนึ่งในประโยคทองของวรรณกรรมต้นฉบับ *THE ALCHEMIST* เป็นฉากที่ตัดตอนมาจากบทสนทนาระหว่างชายชรา หรือราชาแห่งซาเล็ม กับเด็กหนุ่มถึงความปรารถนาของเขา จะเห็นได้ว่า ทั้งในต้นฉบับและในฉบับแปลทั้งสอง มีการใช้ภาษาภาพพจน์ประเภทบุคคลาธิฐาน คือให้ “the universe” หรือ “จักรวาล” ซึ่งเป็นสิ่งไม่มีชีวิต มาบรรยายโดยใช้อากัปกริยาของมนุษย์คือ “conspires in helping you to achieve it” จึงเป็นการใช้กลวิธีการแปลให้เป็นภาพพจน์เดียวกับต้นฉบับ โดยฉบับแปลที่ 1 แปลว่า “จะร่วมกันช่วยให้เจ้าบรรลุถึงสิ่งที่ปรารถนา” และฉบับแปลที่ 2 แปลว่า “จะดลบันดาลให้เธอสมปรารถนา” ตามลำดับ จะเห็นว่าในฉบับแปลทั้งสองฉบับเลือกแปลโดยใช้คำกริยาที่บอกการกระทำเช่นเดียวกัน ทั้ง “ร่วมกันช่วยให้...บรรลุ” และ “ดลบันดาล” เพื่อสร้างภาพพจน์แก่ผู้อ่านว่าจักรวาลซึ่งเป็นสิ่งไม่มีชีวิต สามารถ “ช่วยเหลือ” และ “ดลบันดาล” ได้เหมือนการกระทำของมนุษย์

การใช้ภาพพจน์บุคลาธิษฐานในประโยคดังกล่าวนี้ทำให้ข้อความในต้นฉบับมีพลังอย่างยิ่ง เนื่องจากทำให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านเกิดแรงบันดาลใจที่จะกระทำการสิ่งที่ดีงามหมาย เพราะรับรู้ถึงพลังของจักรวาลที่จะช่วยให้ความต้องการของตนบรรลุผล ดังนั้น การแปลโดยใช้ภาษาภาพพจน์เดียวกับต้นฉบับจึงสร้างสารที่มีพลังแก่ผู้อ่านงานแปลเช่นเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 2 ภาพพจน์บุคลาธิษฐานเพื่อนำเสนอว่าธรรมชาติ (ทะเลทราย) สร้างภัยแก่มนุษย์

SL: “*The desert takes our men from us...*” (p. 93)

TL1: “*ทะเลทรายพรากผู้ชายของเราไป*” (น. 82)

TL2: “*ทะเลทรายพาพวกผู้ชายของเราไป*” (น. 112)

จากตัวอย่างที่ 2 เป็นการสนทนาระหว่างฟาติมาและเด็กหนุ่ม โดยฟาติมาพูดถึงธรรมชาติของชนเผ่าในทะเลทราย ว่าเหล่าผู้หญิงอาจต้องสูญเสียสามีหรือชายคนรักให้แก่ทะเลทรายซึ่งหมายถึงผู้ชายเหล่านั้นอาจเดินทางไปแล้วไม่กลับมา หรือเสียชีวิตจากการสู้รบในทะเลทราย จะเห็นว่า ในต้นฉบับมีการใช้ภาษาภาพพจน์ประเภทบุคลาธิษฐาน นั่นคือ ต้นฉบับให้ “The desert” ซึ่งฉบับแปลทั้งสองฉบับแปลว่า “ทะเลทราย” อันเป็นสิ่งไม่มีชีวิต ทำกิจของมนุษย์คือ “takes” หรือ “พราก” ในฉบับแปลที่ 1 และ “พา” ในฉบับแปลที่ 2 อันเป็นการใช้กลวิธีการแปลโดยใช้ภาษาภาพพจน์เดียวกับต้นฉบับ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการเลือกคำในฉบับแปลที่เหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะคำว่า “พราก” และ “พา” สามารถสื่อถึงความสูญเสียของชนเผ่าในทะเลทรายที่ผู้ชายซึ่งมักเป็นนักรบหรือนักเดินทาง ต้องเสียชีวิตในทะเลทรายได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่างที่ 3 ภาพพจน์บุคลาธิษฐานเพื่อนำเสนอว่าธรรมชาติ (สายลม) สื่อสารกับมนุษย์

SL: “*The wind told me you would be coming, and that you would need help.*” (p. 109)

TL1: “*สายลมบอกว่าเจ้าจะมาที่นี่ และเจ้าต้องการความช่วยเหลือ*” (น. 96)

TL2: “*ลมบอกฉันว่าเธอจะมา และต้องการความช่วยเหลือ*” (น. 130)

จากตัวอย่างที่ 3 เป็นฉากที่เด็กหนุ่มได้พบกับนักเล่นแร่แปรธาตุเป็นครั้งที่สอง แล้วนักเล่นแร่แปรธาตุบอกกับเขาว่าการที่คนทั้งคู่ได้พบกันเป็นเพราะนาง และสายลมได้บอกกับนักเล่นแร่แปรธาตุว่าเด็กหนุ่มจะมาพบเขาอีกครั้ง จะเห็นว่าในต้นฉบับมีการใช้ภาษาภาพพจน์ประเภทบุคลาธิษฐาน นั่นคือ การให้ “The wind” หรือ “สายลม” ในฉบับแปลที่ 1 และ “ลม” ในฉบับแปลที่ 2 ทำกิจอาการเช่นเดียวกับมนุษย์คือ “told” หรือ “บอก” ในบทแปลทั้งสองฉบับ โดยใช้กลวิธีการแปลให้เป็นภาษาภาพพจน์เดียวกับต้นฉบับ

การใช้บุคลาธิษฐานเช่นนี้ปรากฏอยู่ตลอดทั้งเรื่อง *THE ALCHEMIST* กล่าวคือ สายลม ดวงอาทิตย์ ทะเลทราย ล้วนสนทนาโต้ตอบทั้งระหว่างกัน และสนทนากับมนุษย์ ทั้งยังมีความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนมีประสบการณ์เป็นของตนเอง จึงยังเป็นการเน้นการใช้ภาษาภาพพจน์ประเภทนี้ให้เด่นชัดและทำให้

ผู้อ่านตระหนักว่าในการกระทำการตามความฝันของตนเอง สรรพสิ่งล้วนยื่นมือเข้าช่วยเหลือผู้มีจิตมุ่งมั่น
แรงกล้าให้กระทำการได้สำเร็จ

ตัวอย่างที่ 4 ภาพพจน์บุคลาธิษฐานเพื่อนำเสนอว่าธรรมชาติ (สายลม) มีความสามารถในการเข้าใจสิ่งต่าง ๆ

SL: *The wind approached the boy and touched his face. It knew of the boy's talk with the desert, because the winds know everything.*
(p. 139)

TL1: *ลมเคลื่อนเข้าใกล้เด็กหนุ่มและสัมผัสใบหน้าของเขา ลมได้ยินเรื่องที่เด็กหนุ่มคุยกับ
ทะเลทราย เพราะลมรู้ทุกอย่าง* (น. 123)

TL2: *ลมพัดมาใกล้กับบริเวณที่เด็กหนุ่มยืนอยู่ สายลมสัมผัสใบหน้าของเขามัน ได้ยินการ
สนทนาระหว่างเขากับทะเลทราย เพราะลมมักจะรู้ทุกสิ่งทุกอย่าง*
(น. 162)

จากตัวอย่างที่ 4 จะเห็นว่า ในต้นฉบับให้ “the wind” หรือ “ลม” ในฉบับแปลทำกิริยาอาการ
ของมนุษย์หลายอย่าง อันได้แก่ “approached” หรือ “เคลื่อนเข้าใกล้” และ “touched” หรือ
“สัมผัส” “knew” หรือ “ได้ยิน” และ “know” หรือ “รู้” ในฉบับแปลที่ 1 และ 2 ตามลำดับ จึงถือได้ว่าผู้
แปลทั้งสองท่านได้เลือกใช้คำแปลที่แสดงให้เห็นภาพพจน์ประเภทบุคลาธิษฐานได้อย่างชัดเจน และทำให้ผู้อ่าน
ได้ตระหนักถึงอำนาจภาพของธรรมชาติที่ยังรู้สรรพสิ่งทั้งมวล

ตัวอย่างที่ 5 ภาพพจน์บุคลาธิษฐานเพื่อแสดงให้เห็นการสื่อสารระหว่างตัวละครเอกกับหัวใจของตนเอง

SL: “ So, we, their hearts, speak more and more softly. We never stop
speaking out, but we begin to hope that our words won't be heard: we
don't want people to suffer because they don't follow their hearts.”
(p. 126)

TL1: “และดังนั้น พวกเราหัวใจทั้งหลายจึงพูดเสียงค่อยลงและค่อยลง เราไม่เคยหยุดพูด แต่
เราเริ่มหวังว่าจะไม่มีใครได้ยินคำพูดของเรา เราไม่อยากให้มนุษย์ต้องเป็นทุกข์เพราะไม่
ทำตามเสียงเรียกร้องแห่งหัวใจของเขา” (น. 111)

TL2: “ดังนั้นพวกเรา *ใจ*ทั้งหลายจึงยังพูดแผ่วเบาลงทุกที แต่เราก็ไม่เคยเงียบ และเราภาวนา
ขอให้คำพูดของเราไม่ได้อิน เพราะเราไม่อยากให้มนุษย์เจ็บปวดที่ไม่ทำตามดังที่ใจสั่ง”
(น. 147)

จากตัวอย่างที่ 5 เป็นการใชภาพพจน์บุคลาธิษฐานที่น่าสนใจอย่างยิ่ง โดยเป็นฉากของการ
สนทนาระหว่างเด็กหนุ่มกับหัวใจของเขาเอง เกี่ยวกับการที่หัวใจจะกระตุ้นเตือนให้คนทำตามความฝันของ
ตนเอง จะเห็นว่า ในต้นฉบับมีการใช้ภาษาภาพพจน์ประเภทบุคลาธิษฐาน นั่นคือ ต้นฉบับให้ “hearts” หรือ

“หัวใจทั้งหลาย” ในฉบับแปลที่ 1 และ “ใจทั้งหลาย” ในฉบับแปลที่ 2 ซึ่งเป็นอวัยวะในร่างกายของมนุษย์ ทำกริยาอาการเช่นเดียวกับมนุษย์อย่างหลากหลาย ทั้ง “speak” หรือ “พูด” “hope” หรือ “หวัง” และ “ภาวนา” และ “want” หรือ “อยาก” ทั้งในต้นฉบับ ในฉบับแปลที่ 1 และ 2 ตามลำดับ ซึ่งผู้แปลทั้งสองใช้กลวิธีการแปลให้เป็นภาษาภาพพจน์เดียวกับต้นฉบับ ทำให้ผู้อ่านฉบับแปลได้รับทราบถึงการใช้ภาพพจน์บุคลาธิษฐานในต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 6 ภาพพจน์บุคลาธิษฐานเพื่อแสดงให้เห็นการสื่อสารระหว่างตัวละครเอกกับหัวใจของตนเอง

SL: *...his heart whispers*, “Be aware of the place where you are brought to tear.”

(p.152)

TL1: *หัวใจก็กระซิบกับเขาว่า* “จงระวังสถานที่ซึ่งอาจทำให้เธอหลั่งน้ำตา” (น.135)

TL2: *ใจของเขากระซิบกับเขาว่า* “ให้ระวังที่ที่เธอจะร้องไห้ ...” (น.176)

จากตัวอย่างที่ 6 เป็นการใชภาพพจน์บุคลาธิษฐานกับหัวใจของตัวละครเช่นกัน โดยเป็นฉากที่หัวใจของเด็กหนุ่มเตือนเขาให้ระวังถึงภพภัยที่อาจบังเกิดแก่ตัวเขา จะเห็นว่า ในต้นฉบับมีการใช้ภาษาภาพพจน์ประเภทบุคลาธิษฐาน นั่นคือ ต้นฉบับให้ “hearts” หรือ “หัวใจ” ในฉบับแปลที่ 1 และ “ใจของเขา” ในฉบับแปลที่ 2 ซึ่งเป็นอวัยวะในร่างกายของมนุษย์ ทำกริยาอาการเช่นเดียวกับมนุษย์คือ “whispers” หรือ “กระซิบ” และ “กระซิบกับเขา” ในฉบับแปลที่ 1 และ 2 ตามลำดับ ซึ่งผู้แปลทั้งสองใช้กลวิธีการแปลให้เป็นภาษาภาพพจน์เดียวกับต้นฉบับ ทำให้ผู้อ่านฉบับแปลได้เห็นถึงการสนทนาระหว่างหัวใจกับเจ้าของหัวใจผ่านภาพพจน์บุคลาธิษฐาน

การใชภาพพจน์บุคลาธิษฐานในตัวอย่างนี้เป็นเพียงหนึ่งในฉากที่หัวใจพูดคุยกับเด็กหนุ่ม ซึ่งมีหลายฉากตลอดทั้งเรื่อง โดยเฉพาะเมื่อเด็กหนุ่มเดินทางเข้าใกล้พีระมิด ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการใช้บุคลาธิษฐานที่แสดงให้เห็นและเตือนใจผู้อ่านได้อย่างดีว่าเราควรฟังเสียงหัวใจหรือพูดคุยกับตนเองบ้าง แม้ว่าในความเป็นจริง หัวใจของเราไม่สามารถพูดคุยโต้ตอบได้ก็ตาม

4.2 การแปลภาษาภาพพจน์ประเภทปฏิรูปพจน์

จากข้อมูลที่ผู้วิจัยรวบรวมมาได้ พบว่าการใช้ภาษาภาพพจน์ประเภทปฏิรูปพจน์ผู้เขียนใช้กับบริบทที่เกี่ยวกับศาสนา ทั้งศาสนาคริสต์และอิสลาม เพื่อสะท้อนความเชื่อของผู้คนที่ดำเนินอยู่ในเรื่องว่าความเชื่อทางศาสนาเป็นแนวทางดำเนินชีวิตและมีพลังในการดลบันดาลสิ่งต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น ในส่วนของกลวิธีการแปลนั้น ผู้แปลใช้ทั้งกลวิธีการแปลให้เป็นภาพพจน์เดียวกับต้นฉบับ และกลวิธีการแปลให้เป็นภาพพจน์เดียวกับต้นฉบับพร้อมการอธิบายเพิ่มเติม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 7

SL: “It looks like *The Thousand and One Nights*.” (p. 84)

TL1: “เหมือนฉากในเรื่อง *พันหนึ่งราตรี* เลย (น. 74)

TL2: “เหมือนเรื่อง ‘*พันหนึ่งทิวา*’ ไม่มีผิด” (น. 103)

จากตัวอย่างที่ 7 อันเป็นฉากที่เด็กหนุ่มและชายชาวอังกฤษซึ่งเดินทางมาพร้อมกับกองคาราวานได้มาถึงโอเอซิส เมื่อได้เห็นภาพของโอเอซิสที่อยู่ตรงหน้า ซึ่งแตกต่างจากภาพที่เคยเห็นในหนังสือ เพราะโอเอซิสที่เห็นนั้นกว้างใหญ่ยิ่งกว่าหลายเมืองที่เด็กหนุ่มเคยพบเห็นในสเปน จนชายชาวอังกฤษออกปากว่าเหมือนกับเรื่อง “The Thousand and One Nights” จากบริบทดังกล่าวนี้ จะเห็นว่า ในต้นฉบับมีการใช้ภาษาภาพพจน์ประเภทอุปมาอุปไมย กล่าวคือ เป็นการกล่าวถึงวรรณกรรมเรื่องอื่นเพื่อบรรยายสภาพของโอเอซิสโดยอ้างถึงวรรณกรรมอมตะระดับโลก เรื่อง “The Thousand and One Nights” เพื่อบรรยายลักษณะของโอเอซิสที่เต็มไปด้วยบ่อน้ำ หมู่ต้นอินทผลัมและกระโจมพักแรมจำนวนมาก ทำให้ผู้พุดนึกถึงฉากในวรรณกรรมเรื่องดังกล่าว โดยในฉบับแปลที่ 1 แปลว่า “พันหนึ่งราตรี” และในฉบับแปลที่ 2 แปลว่า “พันหนึ่งทิวา” ตามลำดับ ซึ่งการใช้ภาพพจน์นี้ ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการหยิบยกมาใช้อย่างเหมาะสมกับการดำเนินเรื่องเนื่องจากเรื่องพันหนึ่งราตรี หรือพันหนึ่งทิวานี้มีกลิ่นอายของอาหรับและเมืองทะเลทราย ทั้งยังเป็นวรรณกรรมที่โด่งดัง และทำให้ผู้อ่านจินตนาการถึงความยิ่งใหญ่ของสถานที่ดังกล่าวได้โดยไม่ยาก การแปลให้เป็นภาพพจน์เดียวกับต้นฉบับจึงเหมาะสมและเพียงพอในบริบทนี้

ตัวอย่างที่ 8

SL: If there hadn't been *a sixth day*, man would not exist; (p. 143)

TL1: หากไม่มีวันที่หก ก็จะไม่มียุขดำรงอยู่ในโลกนี้ (น. 127)

TL2: หากไม่มีวันที่หกแห่งการสร้างโลก ก็จะไม่มียุข (น. 166)

จากตัวอย่างที่ 8 จะเห็นว่าในต้นฉบับมีการใช้ภาษาภาพพจน์อุปมาอุปไมยในการอ้างถึง “a sixth day” ซึ่งปรากฏอยู่ในพระคัมภีร์พันธสัญญาเดิมทั้งของศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลาม โดยเป็นการอ้างถึงการสร้างโลกในวันที่ 6 ของ “พระเจ้า” ที่ทรงสร้างมนุษย์คู่แรกของโลกขึ้น หลังจากทรงสร้างสรรพสิ่งต่าง ๆ ในวันที่ 1 ถึงวันที่ 5 ซึ่งจะพบว่าผู้แปลทั้งสองฉบับได้แปลโดยใช้กลวิธีการแปลให้เป็นภาพพจน์เดียวกับต้นฉบับ และในฉบับแปลที่ 2 ผู้แปลได้ใส่คำอธิบายเพิ่มเติมว่า “วันที่หกแห่งการสร้างโลก” เพื่อขยายความแก่ผู้อ่านที่ไม่มีภูมิหลังเกี่ยวกับศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลามว่า “วันที่หก” นั้นหมายถึงสิ่งใด ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการใส่คำอธิบายเพิ่มเติมนี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 9

SL: I've already imagined a thousand times crossing the desert, arriving at
the Plaza of the Sacred Stone, (p. 53)

TL1: ฉันนึกภาพตัวเองเดินทางข้ามทะเลทรายไปถึงไบตุลเลาะห์ หรือจัตุรัสแห่งหินศักดิ์สิทธิ์
(น. 46)

TL2: ฉันลองนึกภาพการเดินทางข้ามทะเลทรายเป็นพัน ๆ หนแล้ว ฉันไปถึงลานที่ตั้งหิน
ศักดิ์สิทธิ์ (น. 69)

จากตัวอย่างที่ 9 จะเห็นว่า ในต้นฉบับมีการใช้ปฏิรูปจน์ในการอ้างถึง “the Plaza of the Sacred Stone” และฉบับแปลทั้งสองฉบับได้ใช้กลวิธีการแปลให้เป็นภาพพจน์เดียวกับต้นฉบับ และในฉบับแปลที่ 1 ผู้แปลได้ใส่คำอธิบายเพิ่มเติมว่า “ไบตุลเลาะห์ หรือจัตุรัสแห่งหินศักดิ์สิทธิ์” เพื่อขยายความแก่ผู้อ่านว่าสถานที่ดังกล่าวมีชื่อเรียกในศาสนาอิสลามว่าอะไร นับว่าเป็นการเพิ่มความรู้ให้แก่ผู้อ่านได้ทางหนึ่ง สำหรับผู้อ่านที่ไม่มีภูมิหลังเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม ส่วนสำหรับผู้อ่านที่มีภูมิหลังเกี่ยวกับศาสนาอิสลามนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการใส่คำอธิบายเพิ่มเติมดังกล่าวจะทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกผู้พันใกล้ชิดกับเนื้อความในต้นฉบับมากยิ่งขึ้นด้วย

จากตัวอย่างทั้งหมดที่นำเสนอข้างต้น จะพบว่าผู้แปลทั้งสองท่านใช้กลวิธีการแปลให้เป็นภาพพจน์เดียวกับต้นฉบับมากที่สุด ทำให้เห็นถึงความสำคัญของการแปลโดยการยึดการถ่ายทอดลักษณะของภาพพจน์ในต้นฉบับมาสู่ฉบับแปลว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากต้นฉบับมีความโดดเด่นในการใช้ภาษาภาพพจน์เปรียบเทียบ ผู้แปลจึงต้องพยายามถ่ายทอดภาษาภาพพจน์เหล่านั้นมาสู่ภาษาฉบับแปล เพื่อให้ผู้อ่านได้รับทราบเนื้อหา และบังเกิดผลตอบสนองที่เทียบเคียงกับผู้อ่านภาษาต้นฉบับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทัศนะของนักวิชาการด้านการแปลทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย เช่น เอโก (Eco, 1994 อ้างถึงใน วัลยา วิวัฒน์ศร, 2557, น. 84-85) อิสราเอล (Israel, 1991 อ้างถึงใน วัลยา วิวัฒน์ศร, 2557, น. 79-80) และสิทธา พินิจภูวดล (2537) ล้วนกล่าวว่า การแปลวรรณกรรมนั้น ผู้แปลควรแปลให้ผู้อ่านซึ่งอยู่ต่างวัฒนธรรมได้รับอรรถรสเดียวกับผู้อ่านที่ได้อ่านงานต้นฉบับ และสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในการแปลวรรณกรรมที่ผู้แปลจะขาดเสียมิได้คือ ผู้แปลต้องรักษาความหมายเดิมให้ถูกต้องครบถ้วน และต้องรักษารสของเรื่องราวและความหมายของต้นฉบับเอาไว้มิให้สูญหาย ดังนั้น เมื่อผู้แปลได้พบแล้วว่าในวรรณกรรมต้นฉบับเรื่อง *THE ALCHEMIST* ผู้เขียนมีการใช้ภาษาภาพพจน์เปรียบเทียบที่เกิดจากความคล้ายคลึงจำนวนมาก ซึ่งวัตถุประสงค์ของการใช้ภาษาภาพพจน์นั้นคือ เพื่อให้เกิดภาพที่แจ่มชัดและลึกซึ้งขึ้นในใจของผู้อ่านและผู้ฟัง (กาญจนา นาคสกุล และคณะ, 2524) ด้วยความโดดเด่นของการใช้กลวิธีทางภาษาอันเป็นสิ่งซึ่งเสริมเรื่องราววรรณกรรมให้จับใจผู้อ่านยิ่งขึ้นเช่นนี้ จึงเป็นสิ่งที่ผู้แปลต้องรักษาเอาไว้ มิให้สูญหายไปฉบับแปล จึงสอดคล้องกับข้อเสนอแนะการแปลภาษาภาพพจน์ของนิวมาร์ค (1988) ว่า ผู้แปลควรเลือกใช้ถ้อยคำที่มีภาษาภาพพจน์คล้ายกับภาษาภาพพจน์ในภาษาต้นฉบับ โดยที่ไม่ขัดกับวัฒนธรรมของภาษาในฉบับแปล

สำหรับกลวิธีการแปลที่พบความถ่วงลงมา ได้แก่ การแปลให้เป็นภาพพจน์เดียวกับต้นฉบับ พร้อมการอธิบายเพิ่มเติม ซึ่งพบเฉพาะในการแปลภาษาภาพพจน์ประเภทปฏิรูปพจน์ นับว่าเป็นข้อมูลที่ น่าสนใจ เพราะแม้ว่าความถี่จะน้อยมากเมื่อเทียบกับกลวิธีการแปลให้เป็นภาพพจน์เดียวกับต้นฉบับ แต่ก็ทำให้ทราบว่าการแปลปฏิรูปพจน์ ผู้แปลต้องพิจารณาใคร่ครวญว่าปฏิรูปพจน์ที่ปรากฏในต้นฉบับนั้น เมื่อถ่ายทอดมาสู่ฉบับแปลแล้ว ผู้อ่านซึ่งเป็นผู้ที่อยู่นอกวัฒนธรรมกับผู้เขียนและผู้อ่านงานต้นฉบับจะรู้จัก และเข้าใจปฏิรูปพจน์นั้นหรือไม่ โดยปฏิรูปพจน์ที่พบในวรรณกรรมต้นฉบับ *THE ALCHEMIST* นั้น โดยมาก มีนัยยะเกี่ยวข้องกับศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลาม ดังนั้น เมื่อแปลให้กลุ่มผู้อ่านซึ่งเป็นชาวไทย และโดยมาก นับถือศาสนาพุทธ อาจจะทำให้เกิดความไม่เข้าใจในหมู่ผู้อ่านได้ จึงมีการนำกลวิธีนี้มาเป็นตัวช่วย นอกเหนือจากการถ่ายทอดปฏิรูปพจน์ตามต้นฉบับเพียงอย่างเดียว

5. อภิปรายผลการศึกษา

จากผลที่ได้จากการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะอภิปรายผลการศึกษาเรื่องกลวิธีการแปล ภาพพจน์บุคลาธิษฐานและปฏิรูปพจน์ในวรรณกรรมต้นฉบับเรื่อง *THE ALCHEMIST* โดยเปรียบเทียบสำนวน แปล “*ชุมทรัพย์ที่ปลายฝัน*” ของ ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ และ “*ชุมทรัพย์สุดปลายฝัน*” ของ กอบชิลีและ กันเกรา

จากข้อมูลในตารางที่ 1 ที่พบว่าวรรณกรรมต้นฉบับเรื่อง *THE ALCHEMIST* มีการใช้ภาพพจน์ ประเภทบุคลาธิษฐาน และปฏิรูปพจน์ เป็นจำนวนมากกว่าภาพพจน์อื่น ๆ ภาพพจน์ที่ปรากฏการใช้มากที่สุด อันได้แก่ บุคลาธิษฐาน มีความโดดเด่นอย่างมาก เนื่องจากเมื่อเด็กหนุ่มเริ่มเดินทางสู่ทะเลทราย ได้พบกับ นักเล่นแร่แปรธาตุและได้รู้จักความรักแล้ว การฟันฝ่าเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้เขาได้กลับไปพบกับหญิงคนรักได้อีก ครั้งทำให้เขาขอความช่วยเหลือจากทะเลทราย สายลม ดวงอาทิตย์ และหัวใจของเขาเอง ทำให้แก่นสาระของ เรื่องราวการเดินทางของตัวละครมีความหมายชัดเจนลึกซึ้งว่า ในการเดินทางเพื่อเสาะหาสิ่งที่เราต้องการ ในชีวิต เราจะต้องอาศัยคำแนะนำ ความคิดความเห็น หรือประสบการณ์ของผู้อื่นและตนเองโดยการพูดคุยกับ ตนเองด้วย เปรียบเสมือนกับการที่เด็กหนุ่มสนทนากับหัวใจตนเอง แม้ว่าในความเป็นจริงแล้ว สรรพสิ่ง ในธรรมชาติ เช่น ดวงอาทิตย์ และฝันทราย ไม่สามารถสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับมนุษย์ได้ แต่ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้เขียนได้นำเสนอสาระข้อนี้ผ่านภาพพจน์บุคลาธิษฐานเพื่อแสดงให้เห็นว่าแท้จริงแล้วเราสามารถเรียนรู้ปรัชญาแห่งชีวิตได้จากสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ซึ่งในการแปลผู้แปลใช้กลวิธีการแปลให้เป็นภาพพจน์ เดียวกับต้นฉบับเนื่องจากในภาษาไทยก็มีการใช้บุคลาธิษฐานในงานวรรณกรรมเช่นกัน ความคล้ายคลึงทาง วรรณกรรมเช่นนี้ทำให้ผู้อ่านงานแปลสามารถเข้าใจภาพพจน์บุคลาธิษฐานที่ผู้แปลถ่ายทอดจากวรรณกรรม ต้นฉบับได้อย่างครบถ้วน

ส่วนปฏิรูปพจน์นั้นพบในเรื่องเกี่ยวกับศาสนา ทั้งศาสนาคริสต์และอิสลาม โดยผ่านทางเรื่องเล่าจาก พระคัมภีร์ฉบับปฐมกาล และหลักปฏิบัติของศาสนา เช่น คำสอนของพระอัลเลาะห์ เป็นต้น ปฏิรูปพจน์ที่ ผู้เขียนหยิบยกมาใช้ขึ้นเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับศาสนาหลักของโลก ไม่ใช่เรื่องราวประเด็นปลีกย่อยที่ซับซ้อน

เฉพาะถิ่นซึ่งผู้อ่านที่อยู่ต่างวัฒนธรรมจะไม่เข้าใจ แม้ว่าผู้อ่านชาวไทยจำนวนมากอาจนับถือศาสนาพุทธ แต่การอ้างถึงศาสนาคริสต์และอิสลามของผู้เขียนนั้น ผู้อ่านอาจมีภูมิความรู้อยู่บ้าง ทำให้เข้าใจเรื่องราว การอ้างถึงได้โดยไม่ยาก ผู้แปลจึงเลือกใช้กลวิธีการแปลให้เป็นภาพพจน์เดียวกับต้นฉบับ แต่สำหรับปฏิรูปพจน์ บางสิ่งที่อาจชี้เฉพาะทางศาสนาเกินไป ผู้อ่านที่มีได้มีพื้นฐานด้านคริสต์ศาสนาและศาสนาอิสลามอาจไม่เข้าใจ ชัดเจน เช่น เรื่องเล่าของโจเซฟ หรือวันที่หกของการสร้างโลก เป็นต้น ผู้แปลเลือกใช้การแปลให้เป็นภาพพจน์ เดียวกับต้นฉบับพร้อมการอธิบายเพิ่มเติมเพื่อถ่ายทอดปฏิรูปพจน์เหล่านั้นให้ผู้อ่านได้ทราบข้อมูลเพื่อความ เข้าใจเนื้อหากระจ่างยิ่งขึ้น จึงนับว่าผู้แปลฉบับภาษาไทยทั้งสองท่าน นอกจากจะถ่ายทอดความหมายจาก ต้นฉบับสู่ฉบับแปลโดยให้ความสำคัญกับการรักษาภาษาภาพพจน์ ไม่ตัดทิ้งหรือลดทอนความหมายแล้ว ยังคำนึงถึงผู้อ่านฉบับแปลอย่างมากด้วย

นอกจากการศึกษาการใช้ภาษาภาพพจน์ในวรรณกรรมต้นฉบับเรื่อง *THE ALCHEMIST* และเปรียบเทียบกลวิธีการแปลในฉบับภาษาไทยทั้งสองสำนวนแล้ว เรายังสามารถเรียนรู้ปรัชญาที่ซ่อนอยู่ ในวรรณกรรมเรื่องนี้ว่าหากเรามีความตั้งใจมั่นในการกระทำสิ่งใด เราควรเปิดหูเปิดตาให้กว้าง เรียนรู้จาก สิ่งต่าง ๆ รอบตัว และมีหลักยึดใจในการเดินทางตามหาความฝันบนเส้นทางชีวิตของตนเอง เมื่อเราได้อ่าน วรรณกรรมชิ้นนี้ ได้เรียนรู้ปรัชญาอันทรงคุณค่าจากเรื่องราวที่ร้อยเรียงอย่างมีวรรณศิลป์ของผู้เขียน และนำเสนอแนวคิดที่ตีตามาปรับใช้กับชีวิตของตนเอง เราก็อาจประสบความสำเร็จในสิ่งที่มุ่งมั่นตั้งใจ ดุจดัง ราชินีแห่งชาลีเมที่กล่าวแก่เด็กหนุ่มก่อนที่จะเริ่มต้นออกเดินทางตามหาขุมทรัพย์ในความฝันว่า

“เมื่อเจ้าปรารถนาสิ่งใด จักรวาลทั้งมวลจะร่วมกันช่วยให้เจ้าบรรลุถึงสิ่งที่ปรารถนา”

6. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาการแปลบุคลาธิษฐานและปฏิรูปพจน์ในฉบับแปลภาษาไทยของวรรณกรรมต้นฉบับ *THE ALCHEMIST* กรณีเปรียบเทียบฉบับแปล “*ขุมทรัพย์ที่ปลายฝัน*” ของ ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ กับ “*ขุมทรัพย์ สุดปลายฝัน*” ของ กอบซลีและกันเกรานี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาและวิเคราะห์ที่อาจเป็นประโยชน์ ในการวิจัยต่อไปในอนาคต ดังนี้

1. การศึกษาวิธีการแปลภาษาภาพพจน์บุคลาธิษฐานและปฏิรูปพจน์จากวรรณกรรมภาษาไทยเป็น ภาษาอังกฤษ เพื่อเปรียบเทียบผลจากการแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยว่ากลวิธีการแปลที่พบจะเหมือน หรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

2. การศึกษางานแปลเรื่องอื่น ๆ ของ Paulo Coelho ว่ามีประเด็นการแปลอื่น ๆ หรือไม่

เอกสารอ้างอิง/References

กาญจนา นาคสกุล และคณะ. (2524). *การใช้ภาษา*. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.

คูเอลญู, เปาโล. (2558). *ขุมทรัพย์สุดปลายฝัน* (กอบซลี และ กันเกรา, ผู้แปล). (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: เอโนเวล สำนักพิมพ์ในเครือนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

- โคเอโย, เปาโล. (2542). *ชุมทรัพย์ที่ปลายฝัน* (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- เชวง จันทะเรตต์. (2528). *การแปลเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- นิตยา แก้วคัลณา. (2556). *สืบสรรค์ชนบวรรมศิลป์: การสร้างสุนทรียภาพในกวีนิพนธ์ไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ผ่องศรี ลือพร้อมชัย (วัชรวิชัย). (2559). *การแปลให้เก่ง : คู่มือนักแปลมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2545). *พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม : อังกฤษ – ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสภา. (2561). *พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม ฉบับราชบัณฑิตยสภา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- วัลยา วิวัฒน์ศร. (2547). *การแปลวรรณกรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์, โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ.
- สัณณวี สายบัว. (2543). *หลักการแปล : กิจกรรมสู่ความเข้าใจ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิทธา พินิจภูวล. (2537). *การแปลวรรณกรรม*. ใน บทความการประชุมอบรมนักแปลหนังสือ (น. 13-31). ภูเก็ต: ผู้แต่ง.
- Chalerm Sri Chantasingh. (2012). *Literary Translation*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Coelho, Paulo. (2006). *The Alchemist*. London: HarperCollins.
- Knowles, M. & Moon, R. (2006). *Introducing metaphor*. New York: Routledge.
- Newmark, Peter. (1988). *Approaches to Translation*. London: Phoenix.